

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Instrvctiones Ad funera ducenda, Et alia officia mortuis praestanda,
maximè ex Concil. Prouinc.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

sto, qui cum patre, & Spiritu sancto ui-
uit, & regnat Deus, per omnia sæcula se-
culorum. R. Amen.

V. Dominus uobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Kyrie eleison, Kyrie eleison, Kyrie
eleison. V. Benedicat & exaudiat nos Deus.

R. Amen.

V. Procedamus cum pace.

R. In nomine Christi.

V. Benedicamus Domino.

R. Deo gratias.

Tum aspergendo sponfos aqua bene-
dicta, dicat.

V. Pax & benedictio Dei omnipotentis
Patris, & Filii, & Spiritus sancti
descendat super vos, & maneat sem-
per. R. Amen.

Peracta benedictione sponfos hoc mo-
nebit, ut nocte saltem sequenti in casti-
tate & uirginitate permaneant, propter
reuerentiam ipsius benedictionis. Ca-
ueant uero omnino ut supra dictum est,
saltationes, & tripudia, aliaque omnia
matrimonij sanctitati repugnantia.

Si thalamo nuptiali benedicendum est, Pa-
rochus benedicet ex scripta formula.

**RUBRICÆ SEU INSTRV-
ctiones Generales.**

Pro benedictionibus.

IN omni benedictione sacerdos super
pelliceo, & stola præterea pro ratio-
ne temporis utetur, nisi aliter notabitur.
Stando semper benedicet, non sedendo,
aut genuflectendo; & capite aperto.

In principio cuiuscunq; benedictio-
nis dicet quæ sequuntur; & dum dicit:
Deus in adiutorium, signum Crucis ad-
hibeat.

V. Deus in adiutorium meum intende.

R. Domine ad adiuuandum me festina.

V. Gloria Patri & Filio, & Spiritui san-
cto. R. Sicut erat in principio, &c.

Halleluia. In quadragesima omisso halle-
luia, dicatur Laus tibi domine; rex æter-
næ gloriæ.

Kyrie, eleison, Kyrie eleison, Kyrie
eleison.

V. Dominus uobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Postea oratio, uel orationes propriæ.

In fine benedictionis semper dicat:

V. Dominus uobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Kyrie eleison, Kyrie eleison, Kyrie eleison.

V. Benedicat, & exaudiat nos Deus.

R. Amen.

V. Procedamus cum pace.

R. In nomine Christi.

V. Benedicamus Domino.

R. Deo gratias.

Postea aspergat aqua benedicta ter res;
primò in medio, secundò à parte dexte-
ra, tertio à parte sinistra, nihil dicendo;
nisi in proprijs locis aliter notetur.

Cum sacerdos aliquid benedicturus
est, habeat duos clericos: quorum vnus
uas aque benedictæ cum aspergillo, al-
ter uero librum hunc ritualem teneat;
aut vnū saltem, qui ei actioni inferuiat.
Benedicet in Ecclesia ad altare stans in
cornu Epistolæ, aut etiam in Sacrastia
ad mensam decentem, pro ratione co-
rum quæ benedicuntur.

Sed caueat, nè benedictionis gratia po-
nat aliquid indecens super Altare, ueluti
esculentia: sed quod eiusmodi est, ponat
super aliquod scamnum paratum loco
commodo.

**I N S T R U C T I O N E S
Ad funera ducenda,**

Et alia officia mortuis præstanda, ma-
ximè ex Concil. Prouinc.

De tempore sepeliendorum corporum.

NE corpus aliquod sepeliatur, nisi
duodecim saltem horis postquam
spiritum exhalauerit. Verùm si quem de
improviso mors, aut morbi alicuius re-
pentina uis occupauit, is ne in sepulcrum
inferatur antè uigesimam quartam hu-
iusmodi repentini euentus horam, nisi
Archiepiscopus aliter ex causa conce-
serit.

Antè solis ortum, & post occasum, mor-
tuis ad sepulturam ne efferatur; neque
inter maioris Missæ celebrationem,
quæ de tempore sit, in Ecclesiam in-
feratur.

Aptissi-

Prou. 6. 11.
quæ ad fun-
per 6.
Deleturum-
309.

Pro 6. 11. de
fun. pag. 311.

Aptissimum verò tempus ad fidelium corpora sepelienda est matutinum; vt scilicet pro eis Missa defunctorum ex ecclesiastico ritu, si commodè possit, & ritus non impediatur, celebretur.

Dioec. xi. p. 412.

Curandum est, nè die festo funus ducatur: aut si ducendum sit, vt fiat post Vesperas. Sed non prohibetur tamen, quin ob urgentem causam Missa conuenientis pro mortuo qui sepelitur, tali die celebretur, nisi alioquin ritus id nullo modo ferat.

De funere ducendo.

Prou. 3. vlt.

Singularum Ecclesiarum cathedralium, collegiatarum, ac parochialium Ecclesiarum clericis, vna tantum suæ ecclesiæ crux præferatur; neq; aliæ in funere deferantur, nisi quas suus quantusque clericus subsequatur. Quod si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius rectoris qui inuitauit, crucem sequentur.

Ibidem.

Cum mortuus efferendus erit, cuiusuis ecclesiæ clerus qui vocabitur, in vnâ proximam mortui ædibus ecclesiam cõgruo processionis ordine conueniat. Inde omnes ordine procedentes bini, canentes antiphonas suo loco notatas, aut alij quos psalmos, si via longior fuerit, mortuum ab eius ædibus ad sepulturam committentur.

Cum ad ecclesiam venerint, omnes corpus suo ordine circumstent, instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quam corpus in sepulchrum illatū fuerit.

Deinde singularum ecclesiarum clerici, eodẽ ordine quo venerant, crucem præferentes, ad ecclesiam suam redeant.

Caueant omnino Parochi, nè pallia, aut alia altaris ornamenta adhibeant, accommodentve ad ornatum feretri, aut tumbæ: sed feretro pallia adhibeantur, communibus cuiusque vicinij sumptibus comparata; atque omnibus in funere gratis accommodentur ad Concil. Prouin. 1. & 4. præscriptum.

Prou. 7. vlt. Prou. 4. tit. defunct. pa. 257. §. vbi ea nostra.

Si verò propinqui, vel hæres mortui, alio pallio proprijs expensis comparato vti voluerint; post funus illico ei ecclesiæ in qua corpus sepultum fuerit, acquisitum sit: quod si aureum vel fericum, aut omnino pretiosum fuerit, ad eiusmodi vsu nullo modo in posterum

adhibeatur, sed in eiusdem ecclesiæ ornamentum conuertatur.

Cum ex parochia cui secularis sacerdos præsit, mortuus efferatur, vt in parochiali ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit præfectus, vel contra; tunc vtrique Parochi superpelliceo & stola induti pares progrediantur. Reliqui verò regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueverunt; non obstante quavis consuetudine, vel pacto, quam inter se fecerint.

Prou. 1. vlt.

Funeribus, defunctorum officijs, anniuersarijs concelebrandis, cum rector ecclesiæ præter clericum ministrum suum, alios etiã sacerdotes, clericosve, quorum ministerio operave vtatur accersere, adhibere ve necesse habet; hoc ordine (nisi aliud defunctus, hæresve illius voluerint) illos euocet: primò scilicet, si quos habet illius animarum cura gerendæ quouis modo socios, collegas, adiutoresve; tum illius ecclesiæ titulares, vel canonicos, vel chori ministros, vel demum capellanos: item deinde clericos alios, ecclesiasticæ functioni, officiove in ea ecclesia addictos, adscriptosve; tũ præterea alios, quos mortui hæres, aut is cuius interest, accersit euocarive maluerit; nec verò plures adhiberi vllò prætextu, etiam huius decreti liceat, quam ille velit, vel sacerdotes, vel alios, etiam clericos tantum, puerosq; clericali vestitu indutos, etiam quos illi euocati secũ duxerint: neq; rursus ad eleemosinæ emolumentive cuiusuis generis eo nomine percipiendi partem vllã; neq; denique vllum non vocatum admitti.

Prou. 4. vlt. §. Functib.

Illud Præpositi, Archipresbyteri, Parochi, Rectores, & alij quicumque clerici caueant, nè ad funus ducendum, aut officia pro mortuis celebranda, alios pro se mittant, emolumentum, aut eius partem ipsi percepturi; neq; secum pueros, aut clericos ea spe perducant, mittantve, vt eleemosinæ, quæ illis data erit, participes ipsi sint; nec sanè verò vllam eius partem vllò quouis prætextu, etiã sponte oblatam capiant: neq; item qui mittuntur plus capiant, quam si proprio solum nomine vocati essent.

Ibid. dioc. 11. pag. 428.

Funeris ducendi certa hora constitua

Ibidem.

T

185

tur, qua omnes quicumque euocati sunt conueniant, vt nulla interposita mora ad illud procedatur.

Ibidem.

Cautio sit, vt ne simplices homines quidquā superstitionis causā apud mortuum in feretro, aut in eius manibus ponant: aut aliud quod superstitionis speciem præferat, aut suspicionem habeat, committant.

Ibid. p. 158

Cadauer cum effertur, via procedatur, quæ à domo ad ecclesiam recta, ac breuis sit: si verò vsq; adeo breuis & cōpendiosa est, vt ordines eorum qui comitantur funus, intra illius fines contineri non queant, tunc via paulò longiori funus ducatur: idq; iussu, concessive sacerdotis qui funeri præest.

Ibidem.

Sermo si quis in funere habebitur, non domi, aut alio eiusmodi loco, sed in ecclesia habeatur.

Prou. I. vlt pag. 36.

Nemini quemquam in funere laudare liceat, nisi & personam, & laudationem scriptam ante probauerit Archiepiscopus: liceat tamen in funere cōcitionem habere, quæ tota referatur ad humanam miseriam fidelium oculis proponendam, omnesq; ad vigilandum, & se parandum cohortandos, vel ad alia huius generis documenta tradenda.

Prou. 4. vlt.

Qui in funere, officijs ve funeralibus, vel exequijs quidquam vt infra peccarit; eius funeris, officij ve funeralis omni elemosina emolumentoque careat omnino: pœnaq; sit Episcopi arbitrio, tam ei si acceperit, quam Præfecto, Rectorive qui dari curauit, consenserit, permiserit ve.

Quicumque à funere, funeralibus ve officijs eiusmodi abfuerit.

Qui item ad temporis, vel officij punctum ab Episcopo præstitutum non adfuerit.

Qui funere, officio ve pro mortuis non peracto discesserit, quod sit dum corpus sepulturæ traditur.

Rursus, qui non peractis funeralibus officijs discesserit.

Qui item habitu, prout Episcopus præscripserit, non cōuenierit, interfuerit ve.

Qui contra decretorum prouincialium præscriptum quidquam in illis peccarit.

Qui item alia cōmiserit ex ijs, ob quæ Episcopi iussu pro absente habendus sit.

Qui item funeris, exequiarumq; curatores, vtpote antiani, vel alio vocati nomine, per se muneris sui partes non obierint.

De Cereis, & Elemosinis.

Quoniam antiquissimi est ecclesiastici ritus, cereos accensos in exequijs, & funeribus ducendis adhibere; caueat Parochus, nè mortuorum corpora ad ecclesiam comiterentur sine lumine, etiam si gratis id officij præstet.

Luminaria verò, cerei, & funalia, quæ ob sanctiores significaciones in funere à quibuscumq; etiam dignitates obtinentibus, & ecclesiæ maioris canonicis accensa deferri decretum est; ne ante restinguantur, quàm totum officium etiā sepulturæ ritè absolutum sit: quod si ex causa corpus tunc fortè sepeliri non possit, nec corpus tamen insepultum sine lumine relinquatur.

Quod de luminum numero, & pondere, ac etiam de elemosina auctoritate Archiepiscopi præscriptum fuerit, id omnino seruetur. interim Parochi, alijque caueant, ne hæredes defunctorum grauent immoderatis sumptibus, maxime cum aliqua auaritiæ suspitione.

Si mortuorum hæredes ita se impie gesserint, vt religiosum exequiarum institutum negligentes, Cruci, clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint; cogantur auctoritate Archiepiscopi ea comparare, quæ necessaria videbuntur.

Candelæ omnes, cerei, & quæ intortitia vocantur, qui circum crucem, & cadauer ad ecclesiam deferuntur, & alia quæ circa feretrum, & in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, heredum impensa accenduntur, ita Deo oblata etiam intelligantur; vt eius ecclesiæ sacrificiæ, in qua mortui corpus humanum erit, continuo addita sint: ita tamen, vt liceat Rectori ecclesiæ, vel ijs ad quos alioqui ipsi cerci pertinerent, quod diuinis officijs supererit, in aliam eiusdem ecclesiæ usum, vel etiam ad vitæ suæ dispensationem arbitrato suo conuerrere.

Exequiarum, sepulturæ, & annuariarium causa nemo quidquam paciscatur,

Prou. I. vlt pag. 158. Prou. 6. vlt pag. 103.

Dix. II. p. 413.

Prou. I. vlt

Prou. I. vlt. decret. 16. p. 67. Dix. II. p. 413.

Prou. I. vlt

aut cum auaritiæ suspitione exigat; sed ijs elemosinis contentus sit, quæ aut consuetudine probata dari solitæ sunt, aut Archiepiscopi auctoritate probatæ fuerint, aut deinceps probabuntur.

Qua in re illud etiam seruetur, nè tantum clericis, quantum sacerdotibus loco adhibeantur.

Ibidem. Miserabilium autem personarum, quibus mortuis nihil, aut ita parum superest, vt suis impensis humari non possint, exequiæ gratis omnino fiant.

Pro. 4. vsu. Eleemosina, quæ clero ob funus, aut defunctorum officium datur; ne in ecclesia, cœmeteriove, aut spectante populo, sed eo remoto, locoq; sperato, factis exequijs officijsve, distribuatur.

Ibidem. Ne pactiones de funere, aut de exequijs pro mortuo celebrandis cum defuncti hærede, aut alio ad quem pertineat, à Parocho, aliove ea conditione fiant, vt certa ceræ pars, quæ exequiarum officijs supererit, ipsi hæredi, aut alteri restituatur.

Ne Parochi, alijve clerici, neq; item exequiarum curatores, alijve, quicunq; in funere operam ponunt, pignora capiant, quibus sibi caueant de funerali elemosina, aut de eorum opere in funere præstito mercede.

Pro. 4. vsu. Pro crucibus autem, & quæ circa cadaver, aut cœnotaphium disponuntur; pro campanis item, lampadibusve, aliove prætextu, aut nomine, nihil præterea capiat, exigatve, nec capitulû, nec quilibet de capitulo, nec rector, nec sacrista, custos, aliusve clericus quicunq; nisi si quid est, quod fabricæ, aut sacristiæ campanarum nomine dari piæ consuetudinis Ordinarius esse censuerit, idque verè in eum usum cedat. At pro crucibus nihil omnino, quouis etiam fabricæ vel sacristiæ nomine accipi liceat.

Ibidem. Capitula, canonici, & alij ministri quicunq; sint ecclesiarum, ne cœnotaphij quod in officio pro mortuis ex tabulis struitur, nomine quidquam capiant.

Ibidem. Quantum clericorum vsitato nomine dari solet, tantum custodibus, qui in minoribus ordinibus constituti sunt, detur; si in sacris fuerint, habeant quantum sacerdotum nomine datur.

Qui verò custos, vel crucem prætule-

rit, vel campanas pulsauerit, tunc ille accipiat, quod eo nomine tantum dari statutum est.

Eius generis homines, & alij qui in funus se ingerunt, nec quidquam opere ponunt, nisi omnino consequntur.

Ne clerici, neve alij quicunq; sint, qui aliquam in funere curam ponunt, vestes, indumenta, ornamenta ve cadaueri adhibita, nisi à sponte offerentibus accipiant; sed gratis, ac sine mora ijs ad quos pertinent, omnia planè restituant.

Pro loco in quem mortuus inferitur, à nemine, ne sacristiæ quid, m, aut fabricæ, ecclesiæ, aut confraternitatis zlicuius, alteriusve pij vsus nomine, quidquam prorsus exigatur: piæ tamen & laudabiles consuetudines seruantur.

De ritu funerum.

Officium, seu officij exequiarum, illa pars quæ litanias sequitur, & incipit, vsque in vita, nullo modo omittatur; sed totum omnino absoluat, etiam si ex causâ corpus tunc sepulturæ nõ tradatur.

Quod antiquissimi est instituti, illud quantum fieri poterit, retineant Parochi, & alij funerum curatores; vt Missa præsentem corpore defuncti pro eo celebretur, antequam in sepulturam inferatur; cuius quidem celebrandæ locus in officio exequiarum adnotabitur.

Laicum hominem defunctum, quouis etiam generis, gradus, dignitatisve nomine illustrem ne clerici efferat; sed laici: qui alicuius confratriæ etiam esse possunt.

Non liceat laicis hominibus, etiam confratribus, aut alij societati adscriptis, mortuo cuius funus agitur, totum officium sepulture præstare; sed sacerdotes & clerici eo nomine vocati id totum perfectè expleant: poterunt tamen confratres, si clerici desint, in cantandis psalmis, & litanijs sacerdoti respondere.

De sepultura.

Consuetudo multis locis intermissa mortuos in cœmeterijs sepeliendi

restit-

restituatur; inde submotis, si qui ea vsurparint.

Et si cui locus sepulture deinceps dabitur in ecclesia, humi tantum detur; & sepulchrum in quo cõditur, opere fornicato cum reliquo ecclesiæ pavemento æquatum sit.

Protr 4. pag. 137.

Ne cuiquam ex vlla cuiusvis ordinis ecclesia mortui cadauer perpetuæ sepulture traditum aiportare liceat, nisi facultate ab Episcopo impetrata, eaque literis nominatim exarata.

Ibidem.

Parochus, intra cuius parochiæ fines aliquis aliene parochiæ occisus est, eius cadauer liberè aliò transferri nullo pre-textu prohibeat: nihilque ea de causâ accipiat. Si verò translatio ea cum funere fit, liberum ei sit vti iure suo.

De funeribus, & exequijs clericorum.

Protr 6. vif.

Sacerdos, aut clericus defunctus, vbi lotus fuerit, vestibus quotidianis cõmunibus vsque ad vestem talarem inclu suè, tum vestitu clericali ecclesiastico, quem ordinis sui ratio deposcit, indui debet.

Sacerdos quidem supra talarem vestè, alba, cingulo, amictu, manipulo, stola, & casula, seu planeta albi coloris induatur.

Diaconus, alba, cingulo, amictu, manipulo, Dalmatica, & stola super humerum sinistrum, quæ sub axilla dextera annectatur.

Subdiaconus verò, alba, cingulo, amictu, manipulo, & Tunicella.

Alij verò inferiorum ordinum clerici, super pelliceo supra vestem talarem, & insuper tonsura ornari debent.

Itidem alij sacro vestitu, pro ordinis, dignitatisque ecclesiasticæ gradu.

Ibidem.

Qui in superiori ordine constituti sunt, inferioris ordinis clericum nõ deferent; sed Sacerdotè Sacerdotes, Diaconum Diaconi, Subdiaconum Subdiaconi: & sic ordine ceteri esserant, nisi necessitas aliquando sua leat digniores ab inferioris ordinis hominibus esserri.

Ibidem.

Episcopum verò mortuum, ij qui in ecclesia cathedrali dignitates obtinèt, & canonici digniores esserant.

Canonici mortui funus, eiusve, qui eiusdem ecclesiæ, in eave dignitatem obtinebat, capituli sumptibus à reliquis canonicis fiat, tum pro eius animæ salute Missa conuentualis celebretur, & vnusquisque item canonicus, ministerve eiusdem ecclesiæ, qui sacerdos fit, Missam itidem pro eo celebret.

Protr 4. pag. 137.

Parochi mortui funus, vnuerfi illius regionis, in qua ille habitabat, Preposituræve, Plebanatus, aut Archipresbyteratus Parochi obeant: nisi foraneus illius regionis Vicarius minorem numerum statuendum censuerit.

Ibid. 4. 14.

Primo autem post eius obitum die, eorum vnusquisque pro ipsius animæ salute Missæ sacrificium faciat. Quòd si eo die pro mortuis fieri ex ecclesiæ instituto vetitum sit, alio proximo die quo interdictum non sit, omnino fiat.

Pro mortuo Rectore decem ad sumam dierum spatio omnes eius regionis aut plebanatus Parochi in ecclesiam conueniant, quæ eis à clericorum regionis præfecto, aut Vicario foraneo præscribetur: qua in ecclesia pro eo Missam conuentualem solenni ritu celebrent;

Ibidem.

tum supplicationibus & precibus Deum piè sanctèque orent, vt orbato gregi rectorem dare velit iuxta cor suum. Quicunq; verò eiusmodi pietatis officia præstiterint, eorum nomine causave nihil neque exigant, neque petant.

Is verò cui vacantis ipsius parochialis ecclesiæ administratio commissæ est, fideles illius parochiæ incolas sepe hortetur, vt omni intima animi pietate à Deo Rectorem precentur, qui illius ecclesiæ curationem gerere rectè possit.

Parochus, illius qui proximè præcessit parochi anniuersaria, stato die quo ille obiit, celebratione Missæ parochialis agat; si autè pro festi, solennisque diei ratione tunc agi nõ licet, alio die proximè antecedente quo licebit, pro illius animæ salute piè religioseque exequatur.

Protr 6. vif.

De Officijs defunctorum.

In omni ecclesia parochiali, vel collegiata, singulis Dñicis anniuersaria quæ in hebdomadâ proximè sequentem in ea ecclesia celebranda erant, fidelibus deuen-

Protr 6. vif. dioc. 11. pag. 423.

denuncientur. Idemque de septimo, & trigesimo, & alio huiusmodi officio preestetur, adhibita breui cohortatione ad orandum pro mortuis.

Quod si huiusmodi anniuersarij dies in Dominicam, aut aliam diem, quæ ecclesiæ præcepto, aut consuetudine colatur, incidant; officia mortuorum transferantur, non quidem in sequentem diem, pro ut in sanctorum officijs fit, sed in præcedentem, ut antiqui est institutum.

Postquam corpus sepulture traditum est, Parochi eos ad quos pertinet, pie hortabuntur ad sacra diuinorum officiorum suffragia mortuis præstanda: qua in re illud caueant; ne quod pietate adducti suadere debent hæredibus mortuorum, id cupiditate impulsu molestius flagitent, ac sic fidelibus offensionem sint.

Porro tempus opportunum ad huiusmodi officia pro defunctis celebranda ecclesiastico ritu introductum est dies tertia, septima, trigesima: & anniuersaria: quod non ita intelligendum est, ut alijs diebus pro mortuis sacra officia præstare non liceat; sed quod his diebus mortuorum commemoratio celebrari consueuerit; cuius ritus mysteria à sacerdotibus scriptoribus traduntur. Nonam autem diem, quia superstitionibus gentilium non vacat, nunquam ecclesia catholica admittit, ut S. Augustinus præcipue testatur. Consueuerunt etiam alij quadragesimum, alij quinquagesimum, alij sexagesimum, alij denique centesimum diem in defunctorum memoriam celebrare, ut potè qui mysterijs non vacent.

Missæ defunctorum, corpore præsentem omni die celebrari potest, præterquam in parasceue, & paschate: quibus diebus non licet corpus sepulture tradere, nec Missam pro eo cantare.

Orationem vespertinam pro mortuis in hac prouincia institutam Parochi omnino retineri studeant; ac propterea sæpè accurata cohortatione ad illius studium, vsuque perpetuum parochiales suos inflammare studeant; centum dierum indulgentiam proponentes, ijs à Gregorio XIII. concessam, qui sono campanæ moniti, pro mortuis pie recitarint psalmum. De profundis, aut orationem

dominicam, aut salutationem angelicam tendixerint.

Quæ oratio ab omnibus in omni parochiali ecclesia eadem hora, nempe æstate prima hora noctis, hyeme verò secunda hora habeatur.

Cuius orationis significatio campanæ sono fiat, ritu salutationis angelicæ; ita tamen ut inter primum & secundum campanæ signum, necnon inter secundum & tertium, tres etiam ictus campanæ distincti breuissimo interuallo dentur.

De curando cadauere.

Postquam anima egressa fuerit de corpore, corpus domi lauari debet, & omnino ita curari, ut quamdiu steterit super terram, non fæteat. Illud autem monebunt Parochi, ut virorum corpora à viris, mulierum autem à mulieribus curentur. vestiatur deinde corpus vestibus communibus.

Tum qui aderunt sacerdotes, aut ipsi absentibus, laici dicent orationes, [Deus vniuersarum &c. aliam item. Deus qui humanarum &c.] suo loco dispositas.

Collocabunt deinde corpus sic indutum, vel super mensam aliquam, vel in terra loco decenti super aliquod stragulum, aut tapete, & ad pedes, caputve semper candelam accensam habebunt; parua item aliqua Crux super pectus, & inter manus defuncti ponatur: aut vbi Crux desit, manus in modum crucis componantur. Sæpè etiam aspergatur corpus aqua benedicta.

Quibus non liceat concedere ecclesiasticam sepulturam.

Studeat Parochus cognoscere, quibus sepulturam ecclesiasticam concedere non liceat: caueatque ne aliquem, contra quam sacrorum canonum iure statuitur, ad illam admittat. qua de re hæc illi ex sacris doctrinis deprompta sunt.

Negatur ecclesiastica sepultura pagani, Iudæis, & hæreticis, cum eorum fautoribus.

Excommunicatis maiori excommunicatione, etiam iniuste; qui in eorum obitu ab

Prouin. 7.
vsup.

Prouin. 6.
vsup. dioc.
21. p. 421.

ea non fuerint absoluti.

Interdictis nominatim; & contrafacienti proposita est poena excommunicationis; & durante tempore interdicti, illis qui sunt de loco interdicto; atque ijs quibus est interdictus ingressus ecclesie.

Blasphemis manifestis Dei, & sanctorum, quando poenitentiam contemnunt.

Seipos occidentibus ob desperationem, vel in acundiam, si decedant absque poenitentia; secus si ex furore, vel insaniam.

Morientibus in torneamento, siue extra torneamentum ob vulnus in eo receptum, etiam si eos poeniteat; modo sint de numero eorum, qui in eo dimicabant, vel in eo se exercentibus arma supeditabant; nam astantes non comprehenduntur. extenditur tamen hæc poena ad morientes in hastiludijs, quando huiusmodi ludi itidem exercentur cum probabili periculo mortis.

Corporibus exenteratis, & dilaceratis contra constit. Bonif. viij. quod non procedit, si id non fiat propter vindictam; sed vel ob anatomiam, vel ne corpora sceteant, vel huiusmodi.

Infantibus mortuis absq; Baptismo, si de ventre matris mortue sunt extracti; secus si non sunt extracti.

Manifestis raptoribus, & violatoribus ecclesiarum, si tamen hos poenitet quando moriuntur, ecclesiastica conce-

ditur sepultura; sed clerici non debent eorum sepulturae interesse, nec eorum elemosinas accipere, si præter poenitentiam, etiam non satisfecerint ex impotentia.

Manifestis vsurarijs, nisi poeniteant; item si recusent præstare cautionem de facienda restitutione; & est excommunicatus; qui aliter eos in loco sacro sepelit.

Religijs, qui in eorum obitu inuenti sunt proprietarij, & absque poenitentia obierunt.

His de quibus certum est, & manifestum, quod semel in anno non receperunt sacramentum poenitentiae, vel sanctissimæ Eucharistiae in Pascha sine licentia Confessarij; & absque vlllo signo contritionis obierunt. Si verò dubium est, vel occultum, quod non receperint ea Sacramenta; non debet eis denegari ecclesiastica sepultura. Ad probandum auté, quod huiusmodi homines aliquod signum contritionis dederint, sufficit vnus testis; & hæres tenentur pro eo satisfacere, vt opus est.

Cuilibet notorio peccatori morienti in peccato mortali absque vlllo signo contritionis; & vnus tantum testis sufficit ad contritionem probandam vsupra.

Si quis autem prædictorum in loco sacro fuerit sepultus; si discerni potest, exhumandus est; aliter non; & ecclesia, vel cimiterium est reconciliandum.

